

dr hab. Romana Kadzikowska-Wrzosek
Wydział Psychologii w Sopocie
SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr Zofii Mazur-Sochy

pt. *”Achievements in instrumental performance as a result of goal realization: The role of affect and implementation intentions”*

przygotowanej pod kierunkiem prof. dr hab. Marioli Łaguny i Promotorki pomocniczej dr Emilii Mielniczuk

Pani mgr Zofia Mazur-Socha w swojej dysertacji analizuje rolę jaką pełni afekt związany z ćwiczeniem na instrumencie w utrzymywaniu motywacji do ćwiczenia u uczniów szkół muzycznych. Autorka podkreśla, że z jednej strony wymóg systematycznego ćwiczenia jest trudnym i często pozbawionym pozytywnych doświadczeń obowiązkiem, a z drugiej strony – tylko spełnienie tego obowiązku pozwala osiągnąć wysoki poziom umiejętności. Mamy więc w tym przypadku do czynienia z sytuacją, która stanowi wyzwanie dla zdolności do samoregulacji: muzyk, który chce osiągnąć wysoki poziom umiejętności musi kierować swoim działaniem w taki sposób, aby realizacji tego ambitnego celu nie zakłóciły ani odczucie zmęczenia, zniechęcenia, ani pokusy i konkurencyjne cele.

Doktorantka zadaje pytanie czy emocje, jakich doświadczają ćwiczący na

instrumencie muzycy mogą wyjaśniać to ile czasu poświęcają oni na ćwiczenia lub na ile angażują się w to ćwiczenie? Innymi słowy czy brak systematyczności, albo mała liczba godzin lub też małe zaangażowanie w ćwiczenie może być konsekwencją neagatywnego afektu, którego doświadcza muzyk, a z kolei duże zaangażowanie wynika z doświadczania pozytywnego afektu?

Na ogół - jak zauważa to Doktorantka – motywację analizujemy w kontekście wyłącznie zmiennych poznawczych, np. wartości celu i prawdopodobieństwa jego osiągnięcia. Taki sposób ujęcia motywacji okazuje się -jak dwodzą tego Sansone i Harackiewicz- wystarczający dla wyjaśnienia zainicjowania działania lub realizacji celów krótkoterminowych, ale nie jest wystarczający dla wyjaśnienia procesu realizacji celów długoterminowych, gdzie potrzebne jest długotrwałe oparte na pozytywnych doświadczeniach zaangażowanie.

Podstawę teoretyczną rozprawy stanowi kołowy model emocji J.A.Russela oraz model faz działania P.M.Gollwitzera. Doktorantka zgodnie z przyjętym modelem emocji analizuje różnice w emocjonalnych doświadczeniach na dwóch wymiarach: walencji i poziomu aktywacji, a ćwiczenie gry na instrumencie rozpatruje jako cel, którego realizacja zawiera kolejne etapy: sformułowanie intencji, planowanie, działanie i ocena wykonania.

Dysertacja została przygotowana w języku angielskim i składa się na nią sześć artykułów, z których jeden został opublikowany w czasopiśmie *Roczniki Psychologiczne* (Doktorantka jest w tym przypadku drugą autorką), dwa w czasopiśmie *Psychology of Music* (Doktorantka jest pierwszą autorką) oraz trzy pozostałe, które na etapie składania rozprawy znajdowały się w recenzji (Doktorantka jest pierwszą autorką). Zgodnie z informacją zawartą na drugiej stronie rozprawy przedstawiony w

artykułach i zaprezentowany w dysertacji materiał badawczy stanowi efekt realizacji grantu przyznanego Pani Zofii Mazur-Socha przez Narodowe Centrum Nauki.

Rozprawa zawiera także obszerne streszczenie zarówno w języku polskim, jak i w języku angielskim, ogólne wprowadzenie oraz dyskusję, w której Autorka odnosi się do całego zrealizowanego projektu badawczego.

Rozdział pierwszy dysertacji stanowi artykuł, który ukazał się w tematycznym numerze *Roczników Psychologicznych* i był to artykuł wprowadzający. Artykuł pt. *“The Psychology of Music in Poland: Theoretical Consideration and Current Directions in Empirical Research”* w niezwykle interesujący sposób prezentuje obszar zainteresowań oraz historię naukowej psychologii muzyki – ściśle powiązaną z historią naukowej psychologii- w tym także historię psychologii muzyki w Polsce. Autorzy omawiają także bogaty i co warte podkreślenia bardzo różnorodny dorobek naukowy psychologów muzyki, dowodzący tego, jak inspirujące może być naukowe badanie obustronnej relacji między muzyką a jej słuchaczami, wykonawcami i twórcami. Autorzy wskazując na dorobek polskich psychologów w tej dziedzinie, prezentują związki psychologii muzyki zarówno z innymi dyscyplinami nauki, jak i różnymi subdyscyplinami w psychologii. Artykuł porusza także kwestie aplikacyjnego charakteru badań prowadzonych w ramach psychologii muzyki i wymienia ośrodki, które takimi badaniami zajmują się w Polsce.

Drugi rozdział dysertacji to artykuł pt. *“The role of Affect in Practicing a Musical Instrument: A systematic Review of the Literature”*, który został wydany w czasopiśmie *Psychology of Music*. Artykuł ten prezentuje wyniki wyszukiwania w bazach elektronicznych, a także ręcznego wyszukiwania w kluczowych dla psychologii muzyki czasopism artykułów, które raportują wyniki badań na temat związku afektu z

czasem przeznaczonym na ćwiczenie oraz zaangażowaniem w ćwiczenie. Ostatecznie przyjęte kryteria przeszukiwania spełniło 11 artykułów, w których analizowano relację między afektem związanym z ćwiczeniem, afektem związanym z wykonaniem, niezależnym od kontekstu afektem a czasem poświęconym na ćwiczenie i zaangażowaniem w ćwiczenie. Jak podkreślają Autorki artykuł stanowi pierwszy taki przegląd badań na temat związku między afektem a czasem poświęconym na ćwiczenie i zaangażowaniem w ćwiczenie. Zmierzano w nim do określenia relacji między afektem muzyków a ćwiczeniem, starając się odpowiedzieć na dwa pytania:

- 1) Czy afekt jest powiązany z ilością czasu i częstością podejmowanych przez muzyków ćwiczeń?
- 2) Jaką rolę pełni afekt w zaangażowaniu w ćwiczenie na instrumencie lub ćwiczenie głosu?

Podsumowując wyniki przeglądu badań dotyczących relacji między czasem ćwiczenia a afektem, Autorki stwierdzają, że emocje doświadczane w kontekście ćwiczenia instrumentu są związane z częstością i czasem trwania ćwiczeń. Im bardziej pozytywne emocje (zadowolenie, zainteresowanie) towarzyszą ćwiczeniu, tym więcej czasu jest przeznaczane na ćwiczenie. Im bardziej negatywny afekt odczuwają muzycy w trakcie ćwiczenia (np. nudę, przykrość), tym mniej ćwiczą. Niektóre z badań wskazywały, że im bardziej muzycy odczuwają lęk tym mniej czasu przeznaczają na ćwiczenie. Inne z kolei badania sugerują, że połączenie między negatywnym afektem i czasem przeznaczonym na ćwiczenie nie jest oczywiste lub bezpośrednio. Wyniki przeglądu potwierdziły także związek między afektem a zaangażowaniem w ćwiczenie. Pozytywny nastrój, zainteresowanie i przyjemność z grania utworów, które muzycy lubią i preferują może pomóc im angażować się w ćwiczenia. Negatywne uczucia takie,

jak przykrość i nuda związane z konkretnym zadaniem nie pozwalają na zaangażowanie.

Przegląd dotychczasowych badań na temat związku afektu i czasu poświęconego na ćwiczenie oraz zaangażowanie w ćwiczenie muzyków pozwolił tylko częściowo odpowiedzieć na postawione pytania. Bardziej spójne wydają się wyniki badań na temat związku między pozytywnym afektem a czasem poświęcanym na ćwiczenie oraz zaangażowaniem w ćwiczenie, z kolei mniej jednoznaczna jest ta relacja w przypadku afektu negatywnego.

Dokonany przegląd prowadzonych dotychczas badań wskazał na duże luki w wiedzy na temat związku między afektem związanym z ćwiczeniem a motywacją do ćwiczenia, a dodatkowo także ujawnił pewne niedoskonałości metodologiczne tych badań. Tym samym realizacja projektu badawczego poświęconego problematyce związku między afektem a ćwiczeniem na instrumencie zyskała dodatkowe uzasadnienie.

Kolejny rozdział rozprawy stanowi opublikowany również w *Psychology of music* artykuł, który prezentuje proces tworzenia i walidacji Kwestionariusza Afektu związanego z Ćwiczeniem. Kwestionariusz opiera się na kołowym modelu afektu, którego ocena dokonywana jest w oparciu o dwa wymiary: pobudzenia i walencji. To 16-itemowe narzędzie pozwala ocenić cztery typy afektu związane z ćwiczeniem muzycznym: lęk, komfort, depresja i entuzjizm. Konstrukcja i walidacja narzędzia została przeprowadzona na podstawie dwóch badań: badania poprzecznego (N=171) z udziałem uczniów szkoły muzycznej grających na pianinie oraz badania podłużnego z trzema pomiarami w odstępie dwóch tygodni (T1:miesiąc przed egzaminem; N= 235, T2: 2 tygodnie później; N=109; T3: 4 tygodnie później N= 65), w którym uczestniczyli

uczniowie grający na różnych instrumentach.

Na podkreślenie zasługuje niezwykle poprawny, staranny i przeprowadzony przy pomocy zaawansowanych analiz statystycznych proces konstruowania Kwestionariusza, który może być wartościowym narzędziem zarówno w badaniach podstawowych, jak i w badaniach aplikacyjnych. Za szczególnie wartościowe należy uznać to, że pozwala on na analizę różnic w afekcie nie tylko z uwagi na walencję, ale także na poziom pobudzenia, co jak pokazują wyniki badań zaprezentowanych w dalszej części rozprawy ma istotne znaczenie w relacji między afektem a ćwiczeniem na instrumencie.

Dwa badania opisane w tym artykule dały także podstawę skonstruowania i walidacji drugiego narzędzia - Inwentarza Realizacji Celu w Ćwiczeniu na Instrumencie. Podstawę teoretyczną tego narzędzia stanowi model faz działania Gollwitzera. Inwentarz Realizacji Celu w Ćwiczeniu na Instrumencie pozwala ocenić cztery aspekty realizacji celu w nauce gry na instrumencie (tj. intencję ćwiczenia, planowanie ćwiczenia, fazę działania w ćwiczeniu oraz ocenę wykonania). Proces tworzenia oraz weryfikacji właściwości psychometrycznych tego narzędzia stanowi treść artykułu zamieszczonego w kolejnym rozdziale dysertacji. Ponownie warto zauważyć niezwykle poprawnie przeprowadzony proces konstruowania i walidacji narzędzia. Dodatkową zaletą badania podłużnego jest włączenie do analiz oceny uzyskanej na egzaminie.

Skonstruowanie narzędzia mierzącego wyodrębnione przez Gollwitzera fazy procesu działania to niezwykle oryginalny pomysł i jak dotąd jest to chyba pierwsze tego typu narzędzie. Z pewnością może ono także poza zastosowaniem w badaniach podstawowych być wykorzystywane w badaniach aplikacyjnych, a wyniki otrzymywane

na podstawie tego Inwentarza mogą pozwalać na stosowanie interwencji usprawniających proces realizacji celu.

Muszę jednak zwrócić uwagę na pewną nieścisłość, która pojawiła się w opisie pierwszej deliberacyjnej fazy działania, gdzie sformułowanie intencji powiązано wyłącznie z oceną pragnień. Natomiast zgodnie z koncepcją Gollwitzer'a ta ocena dotyczy pragnień (wartości celu), ale również możliwości osiągnięcia celu (prawdopodobieństwa osiągnięcia celu, wykonalności). Co prawda w ograniczeniach badania zwrócono uwagę na potrzebę uwzględnienia wykonalności, ale nie rozumiem dlaczego odpowiedź na pytanie (s.110):” w jakim stopniu ćwiczenie jest dla Ciebie ważne?” miałyby być miarą wykonalności?

Piąty rozdział dysertacji prezentuje ponownie wyniki badania poprzecznego, w którym uczestniczyli uczniowie grający na pianinie oraz dwa etapy : T1 (około miesiąc przed egzaminem) i T2 (dwa tygodnie po T1) badania podłużnego, w którym uczestniczyli uczniowie grający na różnych instrumentach. Tym razem analizowany był związek między afektem doświadczanym w trakcie gry na instrumencie a zaangażowaniem w poszczególne fazy procesu działania:sformułowanie intencji, planowanie, działanie i ocenę wykonania (przy czym w czasie T2 analizowano wyłącznie odpowiedzi badanych na pytania skali mierzącej działanie- realizację celu i ocenę wykonania) . Dodatkowo analizowano również reakcję między poszczególnymi fazami procesu działania.

Sformułowano trzy hipotezy: H1 zakładała pozytywny związek między kolejnymi fazami procesu działania; H2 zakładała pozytywny związek między pozytywnym afektem o wysokim poziomie pobudzenia a kolejnymi fazami procesu działania; H3 zakładała pozytywny związek między pozytywnym afektem o niskim

poziomie pobudzenia a kolejnymi fazami procesu działania . Nie przyjęto hipotez dotyczących związku między negatywnym afektem o niskim i wysokim poziomie pobudzenia a kolejnymi fazami procesu działania, uzasadniając to brakiem podstaw do sformułowania takich założeń na podstawie wyników dotychczasowych badań.

Założenia hipotez sprawdzano na podstawie wyników badania poprzecznego oraz badania podłużnego. Analizy danych badania poprzecznego potwierdziły H1 oraz częściowo H2 i H3, wskazując, że pozytywny afekt o wysokim poziomie pobudzenia jest istotnie i pozytywnie związany z sformułowaniem intencji i działaniem, z kolei pozytywny afekt o niskim poziomie pobudzenia jest pozytywnie związany z planowaniem i oceną wykonania. Negatywny afekt zarówno o niskim, jak i wysokim poziomie pobudzenia jest negatywnie związany z oceną wykonania. W opisie tych wyników na s.130 pojawia się błąd: “HAPA wiąże się z intencją, podczas gdy LANA (s.130) nie “, zamiast LANA chodziło chyba o LAPA?

Testowanie założeń na danych podłużnych wykazało mniej istotnych związków, ale także częściowo potwierdziło zależności ujawnione w wyniku analizy danych z badania poprzecznego. Nie potwierdzono na podstawie analizy pozytywnego związku między mierzonym dwa tygodnie wcześniej pozytywnym afektem o wysokim poziomie pobudzenia a działaniem- fazą realizacji celu.

Podsumowując wyniki dwóch badań można uznać, że analiza danych potwierdziła, że pozytywny afekt wiąże się z większymi tendencjami do sformułowania intencji, planowania jej realizacji, a także samego działania, przy czym pozytywny afekt o wysokim poziomie pobudzenia pozytywnie wiąże się przede wszystkim z sformulowaniem intencji, a z kolei pozytywny afekt o niskim poziomie pobudzenia z planowaniem realizacji intencji. Biorąc pod uwagę kluczową dla realizacji celu rolę

planowania (implementacji intencji) ten wynik wydaje się być szczególnie interesujący. Z kolei negatywny afekt zarówno o niskim, jak i wysokim poziomie pobudzenia wiąże się z niższą oceną wykonania.

Nie do końca zrozumiałą jest dla mnie przyjęty w tym artykule sposób uzasadniania hipotez dotyczących związku między afektem a zaangażowaniem w realizację poszczególnych faz procesu działania. Uzasadnienie to odwołuje się do koncepcji przepływu M.Csikszentmihalyia i powołując na relację między poziomem wymagań (trudności zadania) a umiejętnościami wskazuje jaki rodzaj afektu powinien pojawić się w sytuacji dopasowania lub braku dopasowania między wymaganiami a umiejętnościami. Czy ma to na celu zasugerowanie, że źródłem afektu w trakcie ćwiczenia gry na instrumencie jest właśnie owo dopasowanie lub brak dopasowania między wymaganiami a umiejętnościami? A w dalszej kolejności afekt wpływa na zaangażowanie w realizację poszczególnych faz procesu działania? Jeżeli tak to nie zostało to jednoznacznie napisane, a dodatkowo kwestia dopasowania umiejętności do poziomu wymagań także nie jest analizowana w przeprowadzonym badaniu.

Następnie formułowane są przewidywania dotyczące związku między afektem a zaangażowaniem w realizację kolejnych faz procesu działania: stworzenia intencji, planowania, działania – realizacji celu i oceny wykonania. Przewidywania te doprowadzają do sformułowania identycznych założeń dotyczących związku między pozytywnym afektem zarówno o niskim, jak i o wysokim poziomie pobudzenia a zaangażowaniem w realizację poszczególnych faz procesu działania. Jednocześnie nie sformułowano takich założeń w przypadku związku między negatywnym afektem o wysokim i niskim poziomie pobudzenia a zaangażowaniem w realizację poszczególnych faz procesu działania.

Po pierwsze niezgodne z modelem Csikszentmihalyia wydaje mi się założenie, że w sytuacji niskich wymagań (małego wyzwania) i wysokich umiejętności pojawia się pozytywny afekt o niskim poziomie pobudzenia (spokój, zadowolenie, satysfakcja). Zgodnie z modelem powinien raczej pojawić się negatywny afekt – a mianowicie -nuda. Po drugie dlaczego nie zostały przyjęte założenia dotyczące różnic we wpływie pozytywnego afektu o niskim i wysokim poziomie pobudzenia na realizację poszczególnych faz procesu działania? Podobnie nie do końca przekonują mnie argumenty za brakiem przyjęcia założeń dotyczących relacji między negatywnym afektem o niskim i wysokim poziomie pobudzenia a zaangażowaniem w realizację poszczególnych faz działania. Zarówno w jednym, jak i drugim przypadku – w mojej ocenie – istnieją wystarczające podstawy empiryczne.

W całym artykule brakuje jasnego wskazania, że tak naprawdę przedmiotem analizy nie jest związek między afektem związanym z ćwiczeniem gry na instrumencie a ogólnie działaniem, co raczej związek między afektem a różnymi aspektami działania, czyli sformułowaniem intencji, planowaniem, działaniem i oceną wykonania. W ograniczeniach przeprowadzonego badania warto byłoby także zwrócić uwagę na możliwy inny niż testowany kierunek zależności w przypadku analizy danych poprzecznych. Badania dotyczące implementacji intencji wskazują na różnice w funkcjonowaniu tzw. deliberacyjnego i implementacyjnego stanu umysłu: po przekroczeniu Rubikonu, czyli sformułowaniu implementacji intencji pojawia się pozytywny nastrój, wzrasta poczucie własnej skuteczności i pojawiają się optymistyczne przewidywania dotyczące wykonania. Zmiany te ułatwiają przejście do działania. Tym samym pozytywny afekt może także stanowić konsekwencję większego zaangażowania w planowanie.

Ostatni rozdział dysertacji stanowi artykuł, który prezentuje wyniki badania o charakterze eksperymentu podłużnego, z losowym przydziałem badanych do jednej z dwóch grup: grupy eksperymentalnej, w której przeprowadzono interwencję polegającą na wykorzystaniu mentalnego kontrastownia oraz implementacji intencji do regulacji negatywnych doświadczeń emocjonalnych w trakcie ćwiczenia na instrumencie oraz grupy kontrolnej, w której badani czytali tekst na temat znaczenia regularnych ćwiczeń na instrumencie dla sukcesu w osiągnięciu wysokiego poziomu umiejętności. Badanie z uwagi na pandemię zostało zrealizowane online.

Należy podkreślić zarówno bardzo dobre osadzenie badania w teorii oraz wynikach badań na temat implementacji intencji oraz mentalnego kontrastownia, jak i znakomity pomysł na manipulację eksperymentalną oraz wyjątkowo staranne dopracowanie procedury samego badania. Badanie dostarczyło interesujących wyników wskazujących na to, że związek między afektem a czasem poświęconym na ćwiczenie na instrumencie jest moderowany przez przynależność do grupy: w grupie eksperymentalnej dłuższy czas ćwiczenia wiązał się z afektem pozytywnym, a w grupie kontrolnej z afektem negatywnym.

Zastanawiam się czy efekt w grupie kontrolnej nie stanowi konsekwencji zastosowanego w tym przypadku tekstu silnie akcentującego, że niedostateczny czas ćwiczenia nie pozwala na osiągnięcie wymaganego poziomu umiejętności? Co więcej wydaje mi się, że ten tekst był bardzo spójny z powszechnie przyjętym w szkołach muzycznych sposobem motywowania uczniów do ćwiczeń. Prawdopodobnie dlatego u tych uczniów, którzy na co dzień wykorzystują motywacyjną siłę lęku (zgodnie ze strategią obronnego pesymizmu), aby ćwiczyć na instrumencie ten tekst niejako uruchomił tę właśnie strategię. Badania Cantor i Norem potwierdzają, że u osób

stosujących strategię obronnego pesymizmu pozytywny afekt działa demotywująco i nie pozwala im przejść do działania. Wyniki tego badania potwierdziły także, że w grupie, w której zastosowano mentalne kontrastowanie i implementację intencji istotnie zmniejszył się poziom negatywnego afektu, co z kolei nie miało miejsca u osób z grupy kontrolnej.

Rezultaty tego badania eksperymentalnego wskazują, że zarówno pozytywny, jak i negatywny afekt mogą zwiększać zaangażowanie w ćwiczenie na instrumencie. Ponieważ jednak ważna jest nie tylko skuteczność działania, ale także dobrostan należy brać pod uwagę koszty jakie ponosi osoba, która motywowana jest do działania przez negatywny afekt. W przypadku długoterminowych celów- a takim jest cel osiągnięcia wysokiego profesjonalizmu w grze na instrumencie- kumulacja kosztów może doprowadzić do rezygnacji z celu, a na pewno prowadzi do negatywnych konsekwencji dla dobrostanu. Z tego powodu wyniki tego ostatniego zaprezentowanego w dysertacji badania dostarczają także cennych wskazówek na temat możliwości interwencji pozwalających łagodzić negatywny afekt i wykorzystywać motywacyjną siłę pozytywnego afektu.

Odnosząc się do całego zaprezentowanego w dysertacji materiału badawczego oraz ogólnego podsumowania w dyskusji kończącej rozprawę chciałabym zwrócić uwagę na brak pewnej szerszej perspektywy w interpretacji relacji między afektem a czasem poświęconym na ćwiczenie i zaangażowaniem w ćwiczenie. Taką szerszą perspektywę stanowiłyby teorie i wyniki badań dotyczące procesu samoregulacji. Z jednej strony sposób doświadczania działania (doświadczanie określonego afektu) niewątpliwie może mieć konsekwencje dla motywacji i w rezultacie dla wytrwałości i skuteczności działania. Z drugiej jednak strony sposób doświadczania działania zależy

między innymi od ważności celu, jego sposobu ujęcia (jako dążenia lub unikania), przyjętej strategii działania (np. obronnego pesymizmu), czy też zdolności do samoregulacji (orientacji na stan vs. na działanie) lub tzw. dopasowania regulacyjnego. Innymi słowy źródłem afektu nie jest wyłącznie, np. rodzaj utworu muzycznego i to czy jest on czy też nie jest zgodny z preferencjami muzyka. Moim zdaniem odpowiedź na pytanie jak utrzymać motywację i zaangażowanie w ćwiczeniu na instrumencie nie może być pełna jeżeli będzie to odpowiedź wyłącznie koncentrująca się na samym afekcie.

Warto zauważyć, iż kolejne rozdziały rozprawy potwierdzają, że również zdaniem Autorki odpowiedź na pytanie o wpływ pozytywnego i negatywnego afektu (o różnym poziomie pobudzenia) na ćwiczenie na instrumencie nie tylko nie może być jednoznaczna, ale także, że dzięki tej odpowiedzi nie będzie możliwe jasne wskazanie tego, jak utrzymać motywację do ćwiczenia na instrumencie.

W szczególnej grupie – grupie uczniów szkół muzycznych, dla których początkowym źródłem motywacji często jest autentyczna pasja i zainteresowanie - wyjątkowe znaczenie ma zwrócenie uwagi na fakt, iż sposób doświadczania działania – ćwiczenia na instrumencie to istotny aspekt motywacji. Warto moim zdaniem byłoby odwołać się także do badań Deciego i Ryana nad warunkami kształtowania autonomicznej motywacji. Autonomiczna motywacja pozwala na zachowanie wszystkich pozytywnych konsekwencji działania pod wpływem motywacji wewnętrznej, a więc zainteresowania, pasji również w takiej sytuacji, kiedy granie na instrumencie przestaje służyć wyłącznie dostarczaniu radości, a staje się codziennym obowiązkiem mającym na celu doskonalenie umiejętności.

Konkluzja:

Rozprawę Pani mgr Zofii Mazur-Sochy oceniam zdecydowanie pozytywnie. Pani mgr Zofia Mazur- Socha potwierdziła w dysertacji zarówno dużą wiedzę na temat poruszanego problemu, zaproponowała jego oryginalne rozwiązanie oraz potwierdziła umiejętność prowadzenia pracy naukowej. Zaprezentowany w rozprawie materiał badawczy potwierdza, że Pani mgr Zofia Mazur-Socha posiada doskonałą znajomość teorii, aktualnych badań oraz umiejętność analizy złożonych zależności. Zrealizowany z sukcesem projekt badawczy wskazuje także na wysokie kompetencje badawcze Doktorantki, czego potwierdzeniem są przeprowadzone z niezwykłą dbałością o poprawność metodologiczną badania o charakterze korelacyjnym, podłużnym i eksperymentalnym, a także wykorzystane do analizy danych zaawansowane analizy statystyczne. Pani Zofia Mazur-Socha może pochwalić się publikacjami w renomowanych czasopismach i współpracą ze znakomitymi badaczami.

Stwierdzam więc, że przedstawiona mi do oceny rozprawa doktorska spełnia warunki określone w Ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki. Dlatego też wnioskuję o dopuszczenie mgr Zofii Mazur-Sochy do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

dr hab. Romana Kadzikowska-Wrzosek, prof. Uniwersytetu SWPS